

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Esbjerg Kommune
Torvegade 74
6700 Esbjerg

Dato	12. maj 2021
Sagsbehandler	Mette Sejerup Rasmussen
Telefon direkte	76 16 51 25
Sagsid	18/23283

Dispensation fra naturbeskyttelsesloven til delvis grødeskæring i Ribe Mølleдам

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til skånsom, selektiv grødeskæring i en del af Ribe Mølleдам. Ribe Mølleдам er en beskyttet sø, der ligger som en udposning på Ribe Å, der er et beskyttet vandløb. Grødeskæringen skal foregå på strækningen ud for Vedels Anlæg på matr.nr. 648 Ribe Bygrunde og 307 Søndermarken, Ribe Jorder, op til fire gange i år 2021.

Arealet ejes af Esbjerg Kommune, og kan ses på fig. 1 side 2.

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet den 9. juni 2021.
2. Det forudsættes, at det ansøgte udføres som beskrevet nedenfor under punktet "Beskrivelse af projektet".
3. Der skal udføres et monitoringsprogram i forhold til grødeskæringens påvirkning af lampretlarver. Monitoringsprogrammet skal udføres som beskrevet nedenfor under "Monitoring"
4. Viser midtvejsevalueringen efter anden grødeskæring, at der er en væsentlig påvirkning af lampretlarver, må der ikke foretages flere grødeskæringer.
5. Afslået grøde samles op ved Dagmarbroen. Grøde der undtagelsesvis driver forbi grødespærren og ender på strygene nedstrøms Midtmøllestrømmen og Ydermøllestrømmen eller i fisketrapperne, skal fjerne.

Disse vilkår er stillet for at sikre og beskytte naturværdierne i området. Kontakt os meget gerne, hvis der er tvivl om, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Baggrund for dispensationen

Teknik & Byggeudvalget har på deres møde den 16. april 2021 besluttet at søge dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 til en delvis skånsom grødeskæring i Mølledammen ind mod Vedels Anlæg op til fire gange i 2021. Begrundelsen herfor er, at Mølledammen repræsenterer en stor kulturværdi, og der er derfor et politisk ønske om et frit vandspejl.

Orbicon|WSP har for Esbjerg Kommune udarbejdet en Habitatkonsekvensvurdering af grødeskæring i hele Mølledammen. I denne rapport vurderes det, at et sådant indgreb ikke kan afvises at have en væsentlig påvirkning af naturtype og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Projektet er derfor tilrettet således, at grødeskæringen kun foretages i området ind mod Vedels Anlæg og kun op til fire gange i forbindelse med, at der skæres grøde i Ribe Østerå, hvor grøden skæres skånsomt og selektivt af kommunens erfarne åmænd.

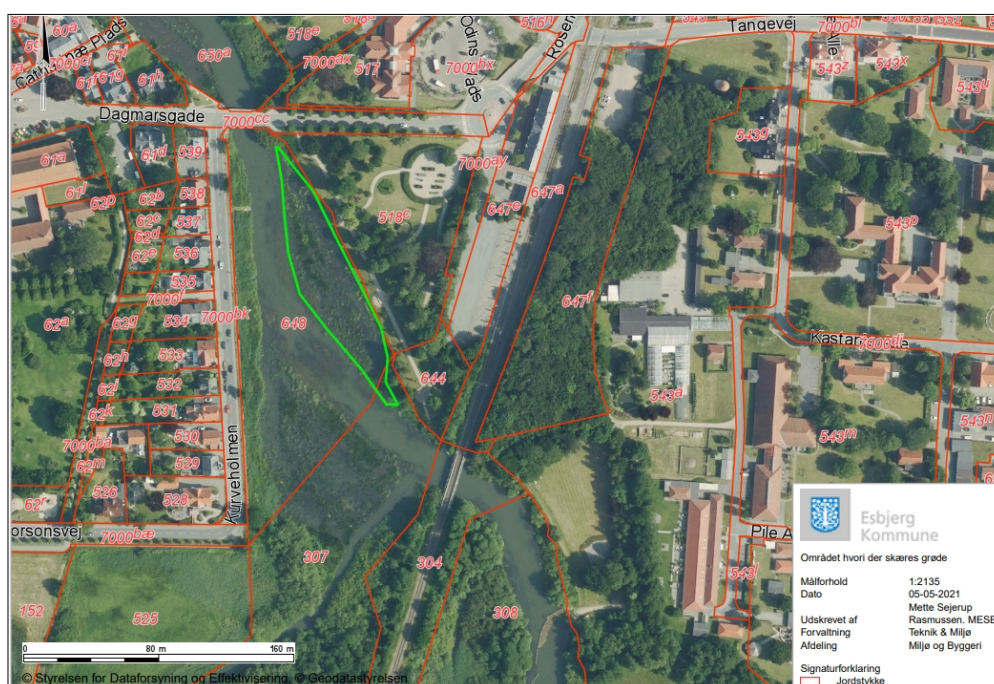

Fig. 1: Afgrænsningen af området af Mølledammen hvor der skæres grøde.

Dispensationen er givet på baggrund af nedenstående oplysninger.

Beskrivelse af projektet

Området, hvori der skæres grøde er på ca. 3600 m² og benævnes "sump 2" i nedenstående beskrivelse af vegetationen i Mølledammen.

Grødeskæring foretages 10 cm over vandløbsbunden i en kombination af grødeskæringsbåd og manuelt fra arbejdsplatform. Hvor vanddybden er over 1 meter, skæres grøden med grødeskæringsbåd med sideklipper. På vanddybder under 1 meter skæres grøden ved manuel grødeskæring fra en arbejdsplatform, hvor skæringen foretages i transekter fra vest mod øst startende nedstrøms. Ved at starte skæringen nedstrøms, sikres den bedst mulige sigtbarhed i vandet. Grødeskæringen vil foregå selektiv, så vandaksarter i videst mulige omfang ikke bliver skåret.

Fig. 2: En grafisk opsætning af metode for grødeskæringen i mølledammen ud for Vedels Anlæg.

Grøden skæres i ugerne 24, 27, 30 og 33.

Den afskårne grøde forventes at blive opsamlet ved opsætning af grødespærre i området omkring Dagmargade-broen af en lastbil med grab og container. Da der ikke vurderes at være store mængder af afskåret grøde, køres grøden væk med det samme.

Grøde der undtagelsesvis driver forbi grødespærren fjernes fra fisketrapperne og strygene nedstrøms Midtmøllestrømmen og Ydermøllestrømmen.

I forbindelse med grødeskæringen foretages en monitorering af lampretlarver. Monitoreringen foretages af Cowi og er nærmere beskrevet i afsnittet nedenfor. Monitoreringen foretages for at sikre, at der ikke er en væsentlig påvirkning af lampretlarver i forbindelse med den skånsomme grødeskæring, hvor vandløbsbunden ikke påvirkes direkte i forbindelse med grødeskæringen.

Monitoringsprogram

Monitoringsprogrammet skal dels søge at beskrive forekomst, tæthed og udbredelse af lampretlarver i selve projektområdet (med grødeskæring), dels i området omkring projektområdet (for at vurdere projektområdets betydning) og dels dokumentere en evt. påvirkning af bestandene ifm. grødeskæring.

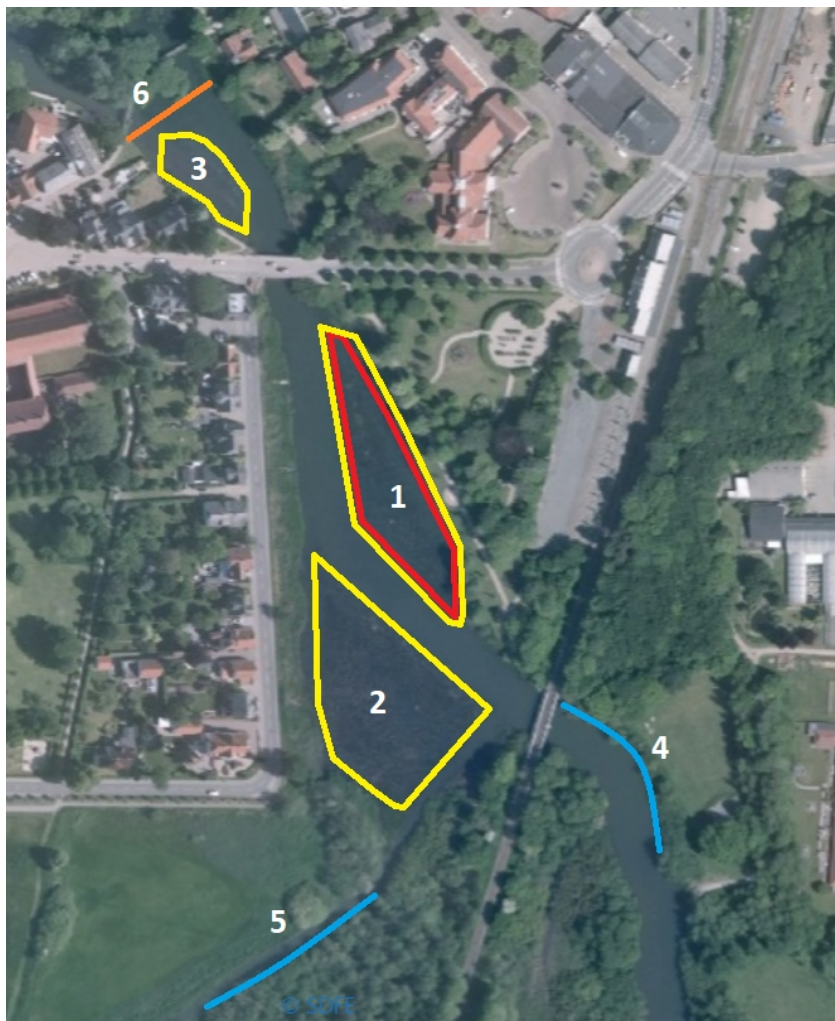

Fig. 3: Ribe Mølle dam. Rød angiver det område, hvor der udføres skånsom grødeskæring, mens gul angiver de tre undersøgelsesområder, hvor der undersøges for forekomst og tæthed af lampretlarver. Blå angiver undersøgelsesstrækninger, hvor der alene undersøges for forekomst (presence-absence) af lampretlarver. Orange angiver placering af spærrenet i forbindelse med undersøgelse af drift af 'opgravede/forstyrrede' lampretlarver under grødeskæring. Kort fra Danmarks Miljøportal.

Da lampretlarver lever nedgravet i sedimentet, vil monitoringen fokusere på eftersøgning af larverne i sedimentet omkring projektområdet:

- 1) Ribe Mølle dam – grødeskæringsområde (mod Vedels Anlæg).
 Grødeskæringsområde. Området undersøges for forekomst og tæthed af lampretlarver før, under og efter grødeskæringsperioden.
- 2) Ribe Mølle dam – ikke-grødeskæringsområder (mod Kurveholmen).
 Referenceområde. Området undersøges for forekomst og tæthed af lampretlarver før, under og efter grødeskæringsperioden.
- 3) Undersøgelsesområde nedstrøms Ribe Mølle dam – Ribe Å (Nedstrøms Dagmarsgade).
 Referenceområde og undersøgelse effekten af potentiel drift af

lampretlarver. Området undersøges for forekomst og tæthed af lampretlarver før, under og efter grødeskæringsperioden.

- 4) Undersøgelsesområde opstrøms Ribe Mølleå – Ribe Å (opstrøms Jernbanebroen).
Undersøgelse/kortlægning af forekomst af lampretlarver.
Presence-absence undersøgelse før og efter grødeskæringsperioden.
- 5) Undersøgelsesområde nedstrøms Ribe Mølleå – Stampemølle (mod Hundegade).
Undersøgelse/kortlægning af forekomst af lampretlarver.
Presence-absence undersøgelse før og efter grødeskæringsperioden.
- 6) Undersøgelsesområde nedstrøms Ribe Mølleå – gangbro over Ribe Å (nedstrøms Dagmargade).
Undersøgelse af drift af lampretlarver ved udspænding af net i forbindelse med grødeskæring. Der foretages alene undersøgelser i forbindelse med, at der foretages grødeskæring i Ribe Mølleå.

Der udføres monitoring i ugerne:

23, **24**, 25/26, **27**, 28/29, **30**, 31/32, **33**, 34/35.

Uge nr. med **fed** skrift angiver uger, hvor der foretages grødeskæring og hvor der på forhånd fastsættes dato for grødeskæring og dermed dato for lampretundersøgelse med det kommunale grødeskæringsteam (uge 24, 27, 30 og 33).

Uger med normal skrift angiver uger for basisundersøgelse (uge 23), mellemliggende undersøgelser (uge 25/26, 28/29 og 31/32) samt slutundersøgelse (uge 34/35). Den konkrete dato for disse undersøgelser vil blive fastsat ved optimale feltbetingelser i ugerne.

Der udarbejdes en foreløbig evaluering efter anden grødeskæring. Viser denne evaluering, at der er en væsentlig påvirkning af lampretlarverne, stoppes grødeskæringen.

Formålet med monitoringen er at undersøge effekten af den skånsomme grødeskæring i Ribe Mølleå på forekomst og tæthed af lampretlarver.

Tabel 1: Der foretages undersøgelser før, under, mellem og efter grødeskæring i Ribe Mølleå. De forskellige undersøgelser er opsummeret i nedenstående tabel med angivelse af undersøgelsestype samt tidspunkt.

Undersøgelse	Type	Delområde	Uge
Basisundersøgelse	Presence-absence	Delområde 1, 2, 3, 4 og 5	23
	Estimering af bestandstæthed	Delområde 1, 2 og 3	
Grødeskæring 1	Drift af lampretlarver	Delområde 6	24
Mellemliggende undersøgelse	Estimering af bestandstæthed	Delområde 1,2 og 3	25/26
Grødeskæring 2	Drift af lampretlarver	Delområde 6	27
Midtvejsevaluering	Midtvejsevaluering	Virtuelt statusmøde	28/29
Mellemliggende undersøgelse	Estimering af bestandstæthed	Delområde 1,2 og 3	28/29
Grødeskæring 3	Drift af lampretlarver	Delområde 6	30
Mellemliggende undersøgelse	Estimering af bestandstæthed	Delområde 1,2 og 3	31/32
Grødeskæring 4	Drift af lampretlarver	Delområde 6	33
Afsluttende undersøgelse	Presence-absence	Delområde 1, 2, 3, 4 og 5	34-35
	Estimering af bestandstæthed	Delområde 1, 2 og 3	

Metode

Vandketcher til presence-absence eftersøgning af lampretlarver i området omkring Ribe Mølleå vil følge metoden beskrevet i teknisk anvisning om 'Artsovervågning af lampretter' (Wiberg-Larsen, P. (2014)). Denne undersøgelse vil give mulighed for at angive om og evt. hvor, der forekommer lampretlarver i de enkelte delområder.

Undersøgelserne foretages ved med vandketcher at undersøge potentielle levesteder i de enkelte delområder. Indfangne individer artsbestemmes til enten flod-/bæklampret eller havlampret. Metoden er velegnet til at foretage en hurtig undersøgelse af hvorvidt, der findes lampretlarver i et givent område, men kan ikke give estimat for tætheder eller udvikling i bestandstætheder. Der foretages presence-absence undersøgelse i de fem delområder (1, 2, 3, 4 og 5) i forbindelse med basisundersøgelsen i uge 23 samt i forbindelse med den afsluttende undersøgelse i uge 34/35. Fund af individer indtastes i felten direkte på via app'en Naturbasen, hvorved fundet registreres med nøjagtig GPS-data og tidspunkt.

Fig. 4: Vandkjetsjer til undersøgelse af presence-absence af lampretlarver.

Kajakrør til estimering af bestandstætheder. For at undersøge tætheden af lampretter i Ribe Mølleledam foretages en systematisk undersøgelse af grødeskæringsområdet samt relevante referenceområder vha. kajakrør/bundprøvetager, som er den metode DTU Aqua anbefaler (Olsen, Ingerslev, Dam, & Dieperink, 1999).

Et kajakrør benyttes til optagning af bundaflejringer i blød bund og er udført i klar akryl med en skarpsleben kant i den ene ende. Når kajakrøret er stukket eller banket ned i bundmaterialet, lukkes det med en gummiprop eller lignende lukkemekanisme og trækkes op. Herved skabes der undertryk, der sikrer at materialet bliver i røret indtil proppen eller lukkemekanismen åbnes.

Da diameter og dermed areal af kajakrør er kendt, så kan der ud fra antallet af prøver og antallet af indfangne lampretlarver estimeres en bestandstæthed.

Der foretages 50 prøvetagninger med kajakrør/bundprøvetager i hver af de tre delområder, 1, 2 og 3, hvor prøver fra det enkelte delområde puljes og undersøges for forekomst af lampretlarver, der herefter artsbestemmes til enten flod-/bæklampret eller havlampret.

Baggrunden for valg af delområder:

Delområde 1 – område hvor der foretages grødeskæring

Delområde 2 – referenceområde uden grødeskæring

Delområde 3 – område, hvor den lokale bestand af lampretlarver potentiel vil blive forøget pga. drift af lampretlarver fra grødeskæringsområde

Der foretages i alt fem undersøgelser af bestandstætheder, hhv. i uge 23, 25/26, 28/29, 31/32 samt 34/35.

Net til vurdering af opgravede individer ved grødeskæring. Grødeskæring kan potentielt påvirke lampretlarver på to forskellige måder: direkte dødelighed (såfremt larverne rammes af udstyr til grødeskæring) samt forstyrrelse, der medfører, at dyrene frigøres sig fra bundsubstratet og lader sig drifte med strømmen indtil de finder et nyt velegnet levested uden forstyrrelser.

For at evaluere effekten på lampretlarver under grødeskæring spændes der nedstrøms grødeskæringsområdet et spærrenet ud på tværs af hele vandløbets bredde.

Nettet vil have en maskestørrelse på ca. 5 mm, hvilket vil sikre, at flest mulige lampretlarver opsamles. Nettet vil have en samlet længde på ca. 50 m, således, at den kan spændes ud og dække hele åens bredde. Dybden af nettet vil være ca. 1,5 m, hvilket i området det opsættes i vil være tilstrækkeligt til at dække fra bund til top i vandløbet. I bunden af nettet monteres en blyline med en vægt på 7,0 kg/100 m, mens toplinen udstyres med flydeflåd, der holder nettet oprejst i vandet.

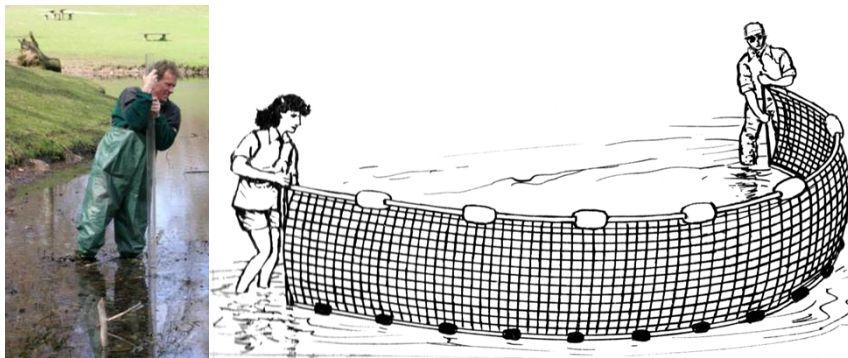

Fig. 5: Foto som dels viser eksempel på kajakrør og udspænding af net med tyngde i bunden og flåd på toppen. (Fotos hhv. COWI og Wikipedia).

Indfangede individer optælles og artsbestemmes til enten flod-/bæklampret eller havlampret.

Nettet opsættes, tømmes og genopsættes 2x 3 timer pr. gang.

Denne undersøgelse gennemføres ved grødeskæring i uge 24, 27, 30 og 33.

Kommunens vurdering

Ribe Mølleå ligger som en udposning på Ribe Østerå. Strækningen, hvorpå grødeskæring ønskes for at sikre et frit vandspejl, strækker sig fra Vedels Anlæg og ud til strømrøden.

Ribe Mølleå er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 som hhv. sø og vandløb, og er i 2014 kortlagt som habitatnaturtype nr. 3260 – vandløb med vandplanter. Denne kortlægning følger udstrækningen for Ribe Vesterå, Stampemølleåen og vandløbsdelen gennem Ribe Mølleå. Esbjerg Kommune har derfor forhørt sig hos Miljøstyrelsen, der står for kortlægningen af habitatnaturtyperne, omkring denne kortlægning. I mail af

9. juli 2019 tilkendegiver Miljøstyrelsen, at da vandets opholdstid i Ribe Mølledam er meget kort, vurderes hele mølledammen som omfattet af habitatnaturtypen nr. 3260 – vandløb med vandplanter.

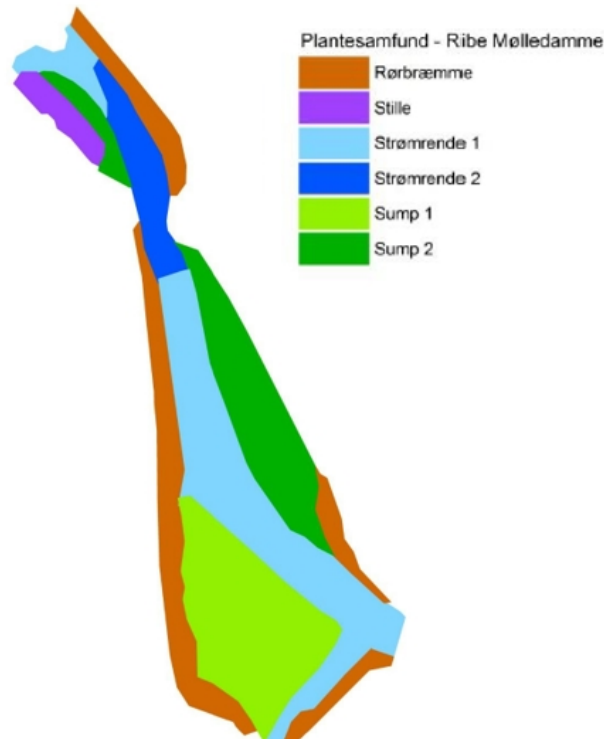

Fig. 6. Oversigt over karakteristik af vegetationen i Ribe Mølledam baseret på kortlægningen i august 2019. Fra Orbicon 2019. "Esbjerg Kommune. Vegetationen i Ribe Mølledam 2019. kortlægning af vegetationens artssammensætning og udbredelse i Ribe Mølledam."

Plantesamfund

Vegetationens artssammensætning og udbredelse i Ribe Mølledam er blevet kortlagt i 2019 af Orbicon|WSP og er opsummeret nedenfor.

Rørbræmmen i mølledammens rand består af en højt voksende og tæt vegetation, der de fleste steder er domineret af tagrør og høj sødgræs med varierende islet af gul iris, grenet pindsvineknop, bredbladet dunhammer, pil, eng-forglemmigej, vandpeberrod, vand-mynte og bittersød natskygge.

Sump 1 er en relativt tæt emergent vegetation domineret af brudelys og grenet pindsvineknop på lavvandede bundflader med helt eller næsten stillestående vand. I åbninger i den emergente vegetation forekommer der bunddækkende bevoksninger af smalbladet vandpest, hvis skud opfylder hele vandsøjlen, samt spredte forekomster af rust-vandaks, bændel-vandaks, butbladet vandaks, kruset vandaks, børstebladet vandaks og almindelig pilblad. Flydende blandt og oven på den submers vegetation er der i dette område forekomster af andemad og frøbid.

Sump 2 består i modsætning til *Sump 1* af mere åbne bevoksninger, hvorigennem der er nogen vandbevægelse i form af mindre strømrønder, der løber ind og ud fra hovedstrømrønden. Den emergente vegetation af brudelys og grenet pindsvineknop er her mindre tæt og tillader en større og tættere

forekomst af rust-vandaks, butbladet vandaks, hjertebladet vandaks og børstebladet vandaks.

Strømrende 1 er voksested for en relativt veludviklet submers vegetation i form af båndblade af enkelt pindsvineknop og almindelig pilblad, samt en del hjertebladet vandaks og rust-vandaks. I strømrunden er der også spredte forekomster af smalbladet vandpest, men ikke i tilnærmelsesvis samme mængder som især i *Sump 1*. Der er i *Strømrende 1* meget lille forekomst af emergent vegetation i form af spredte bevoksninger af almindelig pilblad (med luftblade), brudelys og grenet pindsvineknop. I den sydligste del af *Strømrende 1* (= afløbet til Stampemøllestrømmen) er der enkelte bevoksninger af svømmende vandaks.

Strømrende 2 fremstod ved besigtigelsen stort set vegetationsløs.

Området med betegnelsen *Stille* havde stort set stillestående vand og er lavvandet, men til trods herfor uden veludviklet vegetation. I dette område er der spredt forekomst af brudelys og grenet pindsvineknop og meget sparsom forekomst af butbladet vandaks, rust-vandaks, børstebladet vandaks og smalbladet vandpest.

Denne artssammensætning og udbredelse svarer stort set til, hvad Orbicon fandt i juni 2014 ved en lignende, dog mindre intensiv og systematisk undersøgelse. Af særlige arter i 2014 blev hårfin vandaks ikke genfundet i 2019.

Drift og vedligeholdelsespraksis

Vandstanden i Ribe Mølledam varierer over året som følge af det varierede flodmål, der styres ved stemmeværkerne i Ribe. I sommerhalvåret sænkes vandstandskoten til 1,43 m (DVR 90) i den periode hvor vandstanden er lavest (fra 20. juni til 10. september). I vinterhalvåret, fra november til og med marts, er vandstandskoten 2,24 m (DVR 90). Dette er en tillem্পning af regulativets flodmålsbestemmelser, som blev foretaget i 1991.

Der slås ikke grøde i Ribe Mølledam i dag, ud over strækningen fra jernbanebroen til Stampemølleåens indløb. Dette foretages fire gange årligt i forbindelse med, at der slås grøde i Ribe Østerå. Tilbage i 1980/90-erne er der sandsynligvis blevet slået grøde fire eller flere gange årligt i en større udstrækning end alene strømrunden. I 00'erne er der alene slået grøde i strømrunden inden vandspejlet blev reguleret ned i juni. Fra 2007 er der ikke slået grøde i Mølledammen.

Natura 2000 og særligt beskyttede arter

Ribe Mølledam er beliggende i Natura 2000-område nr. 89 – Vadehavet i habitatområde nr. 78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde.

I forbindelse med det politiske ønske om at skabe frit vandspejl i hele Ribe Mølledammens udstrækning, har Obicon|WSP udarbejdet en fuld konsekvensvurdering for fire mulige scenarier for at skabe et sådant frit vandspejl.

Den samlede vurdering er, at alle fire scenarier (grødeskæring i fuld bredde i hele mølledammen hhv. 1, 4 og 12 gang årligt og opgravning af

mølledammen til en dybde, der til enhver tid, sikre frit vandspejl) vil have en betydende skadevirkning på naturtypen vandløb med vandplanter samt på arterne hav-, flod- og bæklampret og snæbel.

Denne skadevirkning begrundes for naturtypen 3260 vandløb med vandplanter, af et fremtidigt mindre areal med naturtypen i gunstig eller nærgunstig bevaringsstatus. Både akut og vedvarende reduktion af kvalitative og for naturtypen karakteristiske elementer tillægges betydning. Denne vurdering anses for velbegrundet med henvisning til en række videnskabelige undersøgelser, se bilag 2, der viser, at grødeskæring afføder ændringer af både artssammensætning, dominansforhold og struktur. Ændringer der hver især og tilsammen tilskrives væsentlig skadevirkning på naturtypens bevaringsstatus som konsekvens.

For snæblen begrundes skadevirkningen med, at alle fire scenarier i større eller mindre grad, vil ændre på hhv. de fysiske såvel de biologiske forhold i mølledammen og dermed ændre på egnetheden af mølledammen som opvækststed for snæbellarverne. Der er fire specifikke krav til opvækststeder for snæbellarver, der alle i nogen eller i høj grad er opfyldt i Ribe Mølledam. Det drejer sig om følgende:

- Områder med stillestående vand, som skal have god hydraulisk kontakt med vandløbet.
- Vandhastigheden i opvækstområdet skal være lig med eller tæt på 0.
- Vanddybden skal variere omkring 0,5 m i gennemsnit (20-40 cm ved lavvande og 40-60 cm ved højvande).
- Vandområdet med stillestående vand samt en vanddybde på gennemsnitlig 0,5 m skal være så stort som muligt.

For alle tre lampretarter begrundes skadevirkningen med, at alle fire scenarier vil påvirke larvestadiet i større eller mindre grad. Det vil ske direkte ved afgravning, forstyrrelser af sediment og ved grødeslåning i sedimentet, eller indirekte ved at give anledning til øget turbiditet og lavere iltniveau.

Med det ansøgte projekt med selektiv og skånsom grødeskæring i en mindre del af mølledammen, ca. 3.600 m² ud af ca. 14.950 m², vurderes det, at grødeskæringen kan foregå uden væsentlig påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

For naturtypen vandløb med vandplanter begrundes dette med, at det kun er mindre del af mølledammen, der påvirkes af grødeskæring. I størstedelen af mølledammen skæres der ikke grøde og her vil der kunne pågå en naturlig udvikling i plantesamfundet. Da grødeskæringen samtidig vil være selektiv, så de naturtypekarakteristiske arter som vandaks ikke skæres, vil grødeskæringen ikke i væsentlig grad øge forekomsten af forstyrrelsestolerante arter, der har en negativ indvirkning på DVPI (Dansk Vandplante Indeks). Herved vurderes de negative påvirkninger ved grødeskæring, der gennemføres mere end én gang i løbet af planternes vækstsæson, jf. videnskabelig rapport fra Aarhus Universitet¹, at være imødegået.

¹ DVPI og økologisk tilstand: Karakteristik af plantesamfundene og relation til påvirkninger. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 135. 2015.

I forhold til snæblen, vurderes det særligt at være området benævnt *sump 1* på ovenstående fig. 6, der opfylder kriterierne for at være et egnet opvækstområde. Da der ikke foretages grødeskæring i dette område, vurderes der ikke at ske en ændring i egnede opvækstområder for arten og det vurderes derfor, at snæblen ikke vil blive væsentligt påvirket af det ansøgte.

Det er muligt at larver af alle tre lampretarter findes i Ribe Mølledam. Da Mølledammen blev oprenset i 2014, blev der i forbindelse med det tilknyttede projekt, hvor der skete indsamling og udplantning af sårbare vandaksarter, fundet to lampretlaver i de spande der var sat i kanten af vandløbet lige opstrøms jernbanebroen.

Bæklampret vil være at finde i de fleste af kommunens vandløb. Jævnfør den seneste artikel 17. afrapportering til EU vurderes bevaringsstatus for arten at være gunstig. Skulle enkelte individer gå tabt i forbindelse med grødeskæringen, vurderes det ikke at have en væsentlig betydning for bevaringsstatus af arten. Med den skånsomme grødeskæring beskrevet ovenfor, vurderes grødeskæringen dog ikke at kunne foregå helt uden påvirkning af lampretlarver.

Efter nedlæggelsen af spærringen i Stampemølleåen er formodningen, at havlampret, i lighed med flodlampret, går op og gyder opstrøms Ribe Mølledam. Det første egnede gydeområde er beliggende mindst 9 km opstrøms mølledammen. Når æggene klækker, vil larverne drive nedstrøms til de kommer til områder med egnet substrat. Her graver larverne sig ned og lever som filtratorer. Længden af larvestadiet er varierende men varer for begge arter ca. 5 år. Egnede levesteder for larverne er en bund bestående af sand, silt og mudder med et højt indhold af organisk materiale, hvilket der vil være de fleste steder på strækningen fra gydeområdet til Ribe Mølledam.

Da larverne i drift vil være udsat for et højt prædationstryk, må det formodes, at larverne graver sig ned, så snart det er muligt og ikke forlader stedet igen før de tvinges til det - enten på grund af forstyrrelser af levestedet eller hvis iltniveauet eller fødegrundlaget bliver for lavt. Da vil driften af larven igen kun vurderes at blive af højest nødvendig karakter.

Selv med et larvestadie på mere end 5 år, vurderes det, at der skal mange forstyrrelser til, hvis larver af flod- og havlampret skal nå fra nærmeste gydeplads til Ribe Mølledam. Men det kan ikke afvises, at enkelte larver af begge arter kan forekomme i mølledammen.

Med en grødeskæringsteknik, hvor der ikke er en fysisk påvirkning af bunden, vurderes grødeskæringen ikke at give anledning til forstyrrelser af eventuelle lampretlarver, hvorved de ikke vil flygte fra sedimentet og blive udsat for forhøjet prædation.

I området hvor grødeskæringen finder sted, vurderes der at være en strøm stærk nok til at sende det afskårne grøde nedstrøms til grødeopsamlingspladsen. Der vil derfor ikke blive behov for at stage grøden manuelt videre i vandløbet og derved forstyrre bunden. Desuden vil grøden ikke blive liggende ved bunden og rådne, og derved skabe forstyrrelse af sedimentet ved at sænke iltniveauet.

På den baggrund vurderes det ikke for sandsynligt, at det ansøgte har en væsentlig påvirkning af flod- og havlampret. Men da viden om arterne og hvad der kan påvirke dem er meget begrænset, er det besluttet, at der i forbindelse med grødeskæringen udføres en monitorering af lampretlarver før, under og efter hver grødeskæring. Dette foretages både for at blive klogere på udbredelsen af lampretlarver men også for at sikre, at forudsætningen om, at grødeskæringen kan foretages uden påvirkning af larverne, holder.

Det vurderes derfor samlet at det ansøgte kan gennemføres som ansøgt uden der vi være en væsentlig påvirkning af habitatnaturtypen vandløb med vandplanter og arterne snæbel, bæk-, flod- og havlampret.

Bilag IV-arter

Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for de særligt beskyttede dyre- og plantearter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. I Orbicon|WSPs habitatkonsekvensvurdering er følgende beskrevet: Foruden arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området behandlet i ovenstående afsnit, er der yderligere registreret følgende bilag IV-arter i de tre 10 x 10km UTM-kvadrater, som projektområdet ligger indenfor:

- Pipistrelflagermus
- Sydflagermus
- Dværgflagermus
- Troldflagermus
- Vandflagermus
- Spidssnudet frø
- Markfirben
- Grøn Kølleguldsmed

Der er kendskab til 5 arter af flagermus i området omkring projektområdet, hvoraf kun vandflagermus vurderes at have tilknytning til åen som levested, idet den fouragerer lavt over vandfladen, og en stor del af føden består af vandinsekter. De beskrevne scenarier for Ribe Mølle dam kan potentielt medføre en ændring i insektsamfundet, og derigennem fødeudbuddet for vandflagermus umiddelbart omkring Ribe Mølle dam. Omfanget og karakteren af en potentiel ændring er dog ikke umiddelbar til at kvantificere. Flagermus er højmobile arter, der gerne fouragerer over større afstande, og set i lyset af, hvor lille en del Ribe Mølle dam udgør af det samlede egnede fødesøgningshabitat lokalt, vurderes scenarierne ikke at skade yngle- og rasteområder for flagermus, herunder inkluderet vandflagermus.

Spidssnudet frø er vidt udbredt i Danmark og findes i alle landsdele undtagen Bornholm. Den trives bedst, hvor der i umiddelbar nærhed af velegnede ynglevandhuller findes gode raste- og fourageringshabitater i form af moser, enge eller fugtige heder. Spidssnudet frø yngler ligesom andre arter af padder med størst succes i lavvandede fiskefrie og rene vandhuller, der skal være lysåbne. Spidssnudet frø forekommer i lokalområdet og der er konkrete ynglefund fra et vandhul umiddelbart sydvest for Ribe Mølle dam. Det ansøgte vurderes ikke at kunne skade yngle- og rasteområder for spidssnudet frø, da egnede områder for arten ikke berøres af det ansøgte.

Markfirben er almindeligt forekommende i det meste af Danmark. Potentielle yngle- og rasteområder for markfirben er især solbeskinnede sydvendte skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation. Arten lever typisk i områder som skovbryn, diger, markskel, gamle råstofgrave og andre tørre områder med bar jord eller sparsom vegetation. Der er ikke umiddelbart egnede levesteder for markfirben i tilknytning til Ribe Mølleddam. Det ansøgte vurderes derfor ikke at kunne påvirke markfirben.

Grøn kølleguldsmed er sjælden i Danmark, men den forekommer i flere af de større jyske vandløbssystemer, hvilket omfatter Karup Å, Gudenå, Skjern Å, Simsted Å, Skals Å og Storå. Den yngler i halvstore til store vandløb, på strækninger med rent og iltrigt vand og passende bundforhold. Nymferne af grøn kølleguldsmed er flerårige og lever mere eller mindre nedgravet i vandløbsbunden i områder med stenet og sandet bund. Arten holder typisk til på egnede biotoper i selve vandløbet, men kan også findes i afskårne å-slyngninger og oversvømmede arealer. Der er ikke kendskab til forekomster af grøn kølleguldsmed i nærheden af Ribe Mølleddam, men der er registreret voksne individer fouragerende ved Jedsted Mølle i Kongeåen. De voksne individer er meget mobile og kan bevæge sig over store afstande. Det vurderes med nogen sandsynlighed at arten yngler i egnede stræk af Kongeå, tilløb til Kongeå eller afskårne å-slyngninger. Arten kunne potentielt forekomme i Ribe Å systemet, der er ikke konkret viden herom. Det ansøgte vurderes ikke at kunne påvirke grøn kølleguldsmed, da der ikke vurderes at være egnede levesteder for arten i området, hvor grødeskæringen finder sted.

Dertil kommer, at der er registreret odder ved Søndre Kanal ved Ribe fritidscenter ca. 900 m fra Mølleddammen. Odder må derfor formodes også at forekomme i mølleddammen fra tid til anden. Med beliggenheden midt i Ribe by, vurderes Ribe Mølleddam dog ikke af være yngle- eller rasteområde for arten og da det ansøgte, kun vurderes at give anledning til lokalt meget begrænset forstyrrelser, vurderes grødeskæringen ikke at skade yngle- og rasteområder for odderen.

Kulturhistoriske værdi

Ribe Mølleddam er beliggende i et fortidsminde kulturarvsareal. Esbjerg Kommune har derfor bedt om en udtalelse omkring værdien af et frit vandspejl for Ribe bys kulturhistorie og har modtaget følgende udtalelse fra Sydvestjyske Museer. Sydvestjyske Museer skriver følgende i brev af 2. februar 2020.

” I et historisk tidsperspektiv var Ribe Østerå helt op til Varming i jernalderen og vikingetiden en sø, som åen strømmede igennem. Seem betyder sø-hjem = bebyggelsen ved søen, og Seem kirke viser, hvor denne bebyggelse lå.

Søer bevæger sig langsomt mod tilgroning og tilfyldning. Det er kun et spørgsmål om tid, og ud over det danske landskab kan man iagttage, hvordan større som mindre søer, landsbyers gadekær, moser med mere gror til.

Ribe Østerå har igennem tiden løbende været under opfyldning af åens naturlige sandtransport samt sedimentation og tørrevækst. Hertil skal lægges de effekter, som de menneskeskabte anlæg omkring Ribe giver, både

gravningen af Stampemøllestrømmen omkring år 1200 og anlæggelsen af dæmningen midt i 1200-årene og de tilhørende mølleanlæg.

Det betyder, at Ribe Østerå som følge af naturligt forløbende processer langsomt bevæger sig imod tilfyldning og tilgroning. Uden menneskelig indgriben vil der til sidst kun være de løb, som åens strømmende vand kan vedligeholde.

Tidligere er den omtalte Mølledam blevet oprenset for sand i 1971, 1981 og 1994. I 1994 blev der desuden anlagt et sandfang opstrøms ved Seem, som siden har begrænset tilsandingen. I 2014 blev der oppumpet en større mængde vådt sediment fra Mølledammen.

I forhold til det kulturhistoriske spørgsmål og forholdet mellem byen og Mølledammen er der også heri en tidsmæssig udvikling. I middelalderen og helt frem til slutningen af 1800-årene vendte Ribe, ligesom andre byer, ryggen til vandet og udnyttede det kun i praktiske henseender som militær beskyttelse i form af voldgrave, som vandkraft eller til bortskaffelse af byens affald. Kun omkring selve havnen, Skibbroen, var der et egentligt møde mellem by og vand.

Dette ændrede sig i Ribe med jernbanens anlæggelse i 1873. Fra stationen, opført 1875, etableredes en ny forbindelse ind til byen over Dagmarbroen, og på sydsiden anlagdes Vedels anlæg, en rekreativ park ud mod Mølledammen. Med tilkomsten af villabyggerier i Dagmarsgade og på den lidt senere opfyldte og udstykkede Kurveholmen omfattede byrummet nu en række nye elementer, der alle orienterede sig imod Mølledammen og dermed også dens vandspejl.

Et åbent vandspejl kan have betydning for denne del af kulturhistorien, altså tiden efter jernbanens tilkomst.

I forhold til bevaringen af de tykke og delvis vandmættede kulturlag under byen, hvis fortsatte vandmættethed er afgørende for stabiliteten og bevaringen af Ribes historiske bygningsmasse, er der ingen direkte forbindelse til spørgsmålet om et åbent vandspejl eller ej. Her er det afgørende forhold, at vandstanden i området ikke sænkes, mens en eventuel hævelse af vandstanden kun vil have positiv indvirkning på den fremtidige bevaring af byens undergrund."

Begrundelse for afgørelsen

Naturbeskyttelsesloven indeholder som udgangspunkt et forbud mod at ændre beskyttede naturområders tilstand. Loven giver dog mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra forbuddet.

Kommunen vurderer, at der i dette tilfælde er særlige forhold til stede, og at der kan gives dispensation til det ansøgte i det, det vurderes, at der kan foretages skånsom, selektiv grødeskæring i en del af Ribe Mølledam uden at skade naturværdierne væsentligt.

Der er i afgørelsen lagt vægt på at;

- det frie vandspejls betydning for Ribe bys kulturhistorie.
- der vurderes ikke at være alternative løsninger.

- påvirkningen af vandløbet som naturtype som helhed vurderes at være relativt begrænset.

Ribe Mølle dammen vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af Ribe Mølle dammen må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Dispensationen og de stillede vilkår er bindende for ejere og andre personer, som har rettigheder over arealet. Det er altid ejerens ansvar, at der ikke foregår ulovlige indgreb i den beskyttede natur.

Lovgrundlag og andre tilladelser

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019.

Denne dispensation fra naturbeskyttelsesloven fritager ikke dig fra at skulle indhente tilladelse til forhold som reguleres af anden lovgivning. Hvis dele af projektet kræver andre tilladelser, skal du huske at søge om tilladelse til dem.

Det kan for eksempel være hvis:

- Der vil blive ledt grundvand ud i vandløb.
- Der foretages ændringer i grøfter, rørledninger eller dræn, så der opstaves vand på andres ejendom.
- Der flyttes jord mellem forskellige matrikler.

Hvis der skal udføres gravearbejde i forbindelse med projektet, kan du anmode Sydvestjyske Museer om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Det står i museumsloven, at gravearbejde skal standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder. Sker dette, skal Sydvestjyske Museer straks kontaktes. Læs mere på www.sydvestjyskemuseer.dk.

Klagemuligheder

Denne dispensation kan påklages af blandt andre arealets ejer og en række foreninger. Hvem der kan klage, og hvordan man bærer sig ad, er beskrevet i vedlagte klagevejledning.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan projektet udføres. Hvis der bliver klaget over dispensationen, giver kommunen straks besked. Er der spørgsmål til dispensationen, kan jeg kontaktes på telefon som angivet øverst på første side

Venlig hilsen

Mette S. Rasmussen
Biolog

Bilag:

Klagevejledning

Orbicon|WSP 2019. Esbjerg Kommune. Ribe Mølledam.

Habitatkonsekvensvurdering af planlagte foranstaltninger til skabelse af frit vandspejl

Kopi af dette brev er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening: (dn@dn.dk) og (dnesbjerg-sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening: (natur@dof.dk) og (esbjerg@dof.dk).

Miljøstyrelsen: (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen: (nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer: (museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Friluftsrådet: (kreds@friluftsradet.dk) og (sydvestjylland@friluftsradet.dk).

Dansk Botanisk Forening: (dbf.oestjylland@gmail.com).

Danmarks Sportsfiskerforbund: (post@sportsfiskerforbundet.dk), (lbt@sportsfiskerforbundet.dk) og (vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).

Dansk Fritidsfiskerforbund: (teamstr@gmail.com).

Dansk Forening for Rosport: (dffr@roning.dk).

Dansk Kano og Kajak Forbund: (miljo@kano-kajak.dk).

Nationalpark Vadehavet: (vadehavet@danmarksnationalparker.dk).

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagen skal senest være indgivet den 9. juni 2021, der er 4 uger efter offentliggørelse på kommunens hjemmeside.

Reglerne omkring klage er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1.

Følgende kan klage over afgørelsen:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, får du omgående besked herom, og Miljø- og Fødevarerklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800,- for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus - www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning via mail til [Miljø- og Fødevarerklagenævnet](mailto:Miljø-og-Fødevarerklagenævnet). Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke må gå i gang med projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller - i forbindelse med klage - af Miljø- og Fødevarerklagenævnet.